ADVIESRAAD
sociaal domein
BORNE

Aan het College van B & W
Gemeente Borne
Postbus 200
7620 AE Borne

Uw brief van	**Datum verzending**	**Contactpersoon**	J.A. van Daalen
n.v.t.	30 december 2021		
		adres	Postbus 200, 7620 AE Borne
Kenmerk		**e-mail**	secretariaat@adviesraadsociaaldomeinborne.nl
n.v.t.			
		telefoon	074-2668267

Ongevraagd advies met betrekking tot fraudebestrijding in het sociaal domein

Geacht College,

De adviesraad sociaal domein maakt regelmatig gebruik van de mogelijkheid om personen en/of organisaties uit te nodigen in haar vergadering om zich te laten informeren over belangrijke signalen uit het sociaal domein van de gemeente Borne.
Op 9 november 2021 heeft de adviesraad in haar vergadering mevr. H. Bakker uitgenodigd.
Zij heeft de Adviesraad geïnformeerd over haar taken, werkzaamheden en bevindingen als sociaal rechercheur/toezichthouder WMO voor 8 Twentse gemeenten, waaronder ook de gemeente Borne.
Kort samengevat constateert mevr. Bakker in haar presentatie dat in het algemeen en niet specifiek voor de gemeente Borne, bij de uitvoering van haar taken en werkzaamheden dat:

- de Calamiteitenregeling niet op orde is,
- het beter is vooraf te investeren in preventie (een rechercheur per gemeente) dan achteraf fraude te moeten constateren,
- niet alle consulenten WMO bekend zijn met de controle-vereisten voor Pgb's,
- het wenselijk is dat consulenten de taak krijgen om controle uit te oefenen op de vereisten van de maatschappelijke ondersteuningsregels,
- dat rapportages niet altijd getoetst worden aan geldend beleid,
- dat huisvesting en zorg te vaak een "verdienmodel" zijn terwijl dat voorkomen kan worden door een betere en meer integrale beschouwing c.q. toetsing.

Naar aanleiding van haar informatie en bevindingen heeft de adviesraad besloten om dit ongevraagde advies aan het college uit te brengen.

1. De adviesraad adviseert dat de teamleider Sociaal Domein van de gemeente Borne (de hr. E. Verkade) mevr. H. Bakker uitnodigt voor een gesprek om haar bevindingen met hem te delen en te komen tot een strategie voor de gemeente Borne hoe fraude in het sociaal domein voorkomen kan worden.
   Noot: De hr. Verkade heeft in de vergadering van de adviesraad op 7 december 2021 gemeld dat een gesprek met mevr. Bakker gepland is om te bespreken hoe partijen elkaar kunnen versterken,

een regionaal zorgfraudeproject gestart zou kunnen worden, hoe veiligheid betrokken kan worden bij zorgfraude en hoe consulenten gebruik kunnen maken van toezicht en handhaving.

2. De adviesraad adviseert om de constateringen die door mevr. Bakker zijn vastgesteld onderdeel te maken van die gesprekken.
3. De adviesraad adviseert om met de kennis en ervaring die in de praktijk is opgedaan, door de sociaal rechercheur, te beoordelen welke risico's van fraude er verbonden zijn aan de beleidsregels die zijn vastgelegd in document "Nadere regels en beleidsregels maatschappelijke ondersteuning gemeente Borne 2021".
4. In het algemeen geldt dat het stellen van voorwaarden in regelgeving alleen zinvol is als ook controle plaatsvindt en gehandhaafd wordt. Ook moet duidelijk zijn welke instantie verantwoordelijk is voor deze controle(s) en handhaving. In de beleidsregels van bovengenoemd document worden de voorwaarden benoemd maar het is niet helder waarop gecontroleerd wordt, hoe er gecontroleerd wordt en wie verantwoordelijk is voor de handhaving. Daarom adviseert de adviesraad hiernaar te kijken om de duidelijkheid te waarborgen, zowel voor de cliënt, de zorgverlener en de gemeente. Duidelijkheid en helderheid aan de voorkant voorkomt problemen en het constateren van fraude achteraf.
5. De adviesraad adviseert dringend, mede gezien de recente publicaties in de media over zorgfraude, in afstemming met andere Twentse gemeenten te beoordelen welke mogelijkheden er zijn om de capaciteit van de sociaal recherche uit te breiden.
6. In de presentatie over de praktijkervaringen van de sociaal rechercheur/toezichthouder werden een aantal concrete situaties genoemd m.b.t de beleidsregels waarvoor de adviesraad aandacht vraagt om deze te beoordelen en waar nodig aan te scherpen. De adviesraad neemt aan dat die onderwerpen ook in het gesprek tussen de hr. Verkade en mevr. Bakker zullen worden besproken.
   a. Artikel 1.1.4. (gesprek):
      1. In verband met het voorkomen van mogelijke belangenverstrengeling of ongewenste druk van buitenaf op de cliënt is het belangrijk dat bij het (eerste) gesprek er nooit een hulpverlener of een hulpverleningsinstantie aanwezig is. Bij een Pgb dus ook geen familie als deze de hulpverlening uitvoert voor de cliënt.
      2. Bij de mogelijkheid om te kiezen voor een Pgb moet de consulent ook duidelijk maken dat, in geval van slecht verleende zorg, de schade en kosten op de cliënt verhaald kunnen worden. Controle vindt plaats via "Per saldo" en het "VNG factsheet".
   b. Artikel1.1.7 (aanvraag maatwerkvoorziening):
      Aandacht voor ondertekening van een ingediend ondersteuningsplan. Vaak wordt geconstateerd door de toezichthouder dat een ingediend plan niet ondertekend is waardoor het verhalen van schade en/of kosten achteraf problematisch of zelfs onmogelijk is.
   c. Artikel 1.1.8 (beschikking):
      1. Bij het verstrekken van een maatwerkvoorziening in de vorm van een Pgb moet in de beschikking vermeld worden aan welk resultaat de Pgb besteed moet (niet kan) worden.
      2. Een (nieuwe) Pgb-organisatie of Pgb-hulpverlener moet op grond van het ondersteuningsplan getoetst worden op relevante kwaliteitseisen.
      3. In de beschikking moet ook worden opgenomen dat de cliënt verplicht is aan de gemeente te melden als er sprake is van omstandigheden of feiten die van invloed kunnen zijn op het recht op de maatwerkvoorziening (zoals ook vermeld in artikel 2.2.1.).
   d. Artikel 2.1.1. (eigen kracht):
      De nadruk ligt op zelfredzaamheid. Naast wat mensen zelf kunnen doen met behulp van mensen uit hun eigen omgeving is het ook raadzaam hierbij op te nemen wat zij zelf kunnen doen door gebruik te maken van relevante organisaties, instellingen en voorliggende voorzieningen. Gedacht kan worden aan buurthuizen, verenigingen etc.
   e. Artikel 2.1.2.2. (gebruikelijke hulp in de huishouding):
      De laatste zin in de 2e alinea lijkt in tegenspraak met de rest van die alinea. Hooguit kan sprake zijn van een andere aanvullende maatwerkvoorziening als dit uit onderzoek nodig blijkt, maar in dit verband niet van een maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning.
   f. Artikel 2.2.3. (heronderzoek):
      Geadviseerd wordt om bij een heronderzoek ook te kijken naar het declaratiegedrag ingeval van een Pgb.

g. Hoofdstuk 3 (Regels voor het persoonsgebonden budget)
   Geadviseerd wordt om ook gebruik te maken van ervaringen en werkwijzen van andere gemeenten. Enkele voorbeelden:
   1. Als de dochter/zoon in België woont en voor moeder het Pgb beheert, dan is het onvoldoende als zij eens per 3 maanden langskomt om de kwaliteit van de geleverde zorg te beoordelen.
   2. De gemeente Almelo heeft (ook ter bescherming van de cliënt) in haar Pgb-beleid voorwaarden staan zoals:
      - Laag IQ
      - Schulden
      - Verslaving
      - Niet beheersen van de Nederlandse taal
      - Aangetoond fraudeur
      - Psychiatrisch ziektebeeld
      - Verstandelijke beperking
      - Andere twijfels

      Indien deze voorwaarden expliciet in het beleid staan, steunt dat ook de consulent bij de opmaak van een rapportage.
h. Artikel 3.3. (verklaring omtrent gedrag):
   Geadviseerd wordt om in alle gevallen een VOG te eisen, ook als het gaat om geleverde zorg door iemand uit het sociale vangnet. In alle gevallen moet voorkomen worden dat een cliënt de dupe kan worden van een onveilige situatie.
i. Artikel 3.4.1. (Formele hulp) en punt 3.4.2. (informele hulp):
   De voorwaarden waaronder uitbetaling van een pgb formele hulp kan worden uitbetaald, zijn prima beschreven. Het stellen van voorwaarden is echter alleen maar zinvol als ook gehandhaafd kan worden. Advies is om hierbij ook duidelijk te beschrijven hoe gehandhaafd wordt c.q. hoe controle op de gestelde voorwaarden plaatsvindt.
j. Als laatste worden in document “Nadere regels en beleidsregels maatschappelijke ondersteuning gemeente Borne 2021” activiteiten benoemd die voor wat betreft de vergoeding mogelijk niet uit het Wmo-budget vergoed worden (b.v. punt 2.1.2. gebruikelijke hulp) maar uit andere voorzieningen zoals de Zvw (b.v. ingeval van een bezoek aan huisarts of ziekenhuis) of het laten behartigen van de (financiële) administratie van een cliënt. De adviesraad adviseert in de beleidsregels aan te geven op welke financiële voorziening in voorkomend geval aanspraak gemaakt zal moeten worden.

De adviesraad realiseert zich dat het een gedetailleerd advies is maar ze vindt dat het in het belang is dat gelden die bestemd zijn voor het ondersteunen van de inwoners van Borne enkel en alleen daarvoor worden aangewend en niet gebruikt worden door personen die er geen recht op hebben. Ervaringen uit de praktijk kunnen daarbij helpen.
We hopen dat we met dit ongevraagde advies een bijdrage kunnen leveren aan het bestrijden van fraude met zorggelden.
De adviesraad wil graag mee blijven denken hoe fraude met zorggelden kan worden voorkomen.

Graag vernemen we uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Jieles van Daalen
secretaris Adviesraad Sociaal Domein Borne